

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Baconi Baronis de Verulamio, Vice-Comitis S.
Albani, Summi Angliæ Cancellarii, Opera omnia, Quæ
extant: Philosophica, Moralia, Politica, Historica ...**

Bacon, Francis

Francofvrti ad Moenvm, 1665

LIV. De officio Judicis.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10497643-5

ricus *Quartus Rex Galie*. Quarto loco, *Propagatores*, sive *Propugnatores Imperii*; qui bellis honorificis fines Imperii protulerunt; vel defensione strenua & nobili invaloribus restiterunt. Ultimo loco, *Patres Patriæ*; qui iuste imperant, & temporibus felicibus, quamdiu vivunt, Cives suos beant. In his ultimis duobus exemplis non adduco, quandoquidem tanto numero sint. *Honorum*, qui *Subditis* competere possunt, *gradus* hi sunt. Primo *Statuendi Principes* curarum; ii nimirum, quorum humeris præcipuum pondus rerum suarum *Principes* imponunt: Vulgo appellamus *Manus Regum dexteræ*. Secundo, *Duces belli*; *Regum* suorum intelligo *Locum tenentes*; qui operam eis egregiam in bellis præstant. Tertio, *Gratiosi*: eos volo qui non ultra hoc potentes sunt, quam ut *Principibus* solatio sint, & *Populo* innoxii. Quarto, *Negotiis pares*: qui magnos sub *Principibus* gerunt *Magistratus*: in quibus iuste & prudenter versantur. Est & genus quoddam *Honoris*, quod raro contingit; & tamē inter maximos reponi meretur: Hic est eorum, qui se morti & periculis devoent, & sacrificant, propter bonum patriæ: Quod fecerunt *Marcus Regulus*, & duo *Dacii*.

LIV.

DE OFFICIO JUDICIS.

Meminisse debent *Judices*, esse Muneris sui, *Ius dicere*, non autē *Ius dare*: Leges inquam interpretari, non condere. Aliter, deveniet eorum auctoritas simile quiddam auctoritati illi, quam sibi vendicat *Ecclesia Romana*: quæ prætextu *Interpretationis Scripturarum*, etiam addit aliquid quandoque, & immutat; & pronunciat, quod non invenit; atque specie *Antiquitatis*, introducit *Novitatem*. *Judicem* oportet esse, potius eruditum, quam ingeniosum; venerabilem, quam gratiosum; magisq; deliberativum, quam confidentem. Ante omnia integritas *Judicium* quasi portio est, virtusque propria. *Maledictus sit* (inquit *Lex*) *qui terminum terre movet antiquum*. Sane qui lapidem, fines distinguentem, transponit, culpa non caret: Verum *Judex* injustus ille est, qui præcipue *Terminos* immutat, cum de terris & rerum proprietate inquam fert sententiam. Una certe iniqua sententia plus nocet, quam exempla plurima. Hæc enim rivulos tantum inficiunt; illa autem fontes. Ita ait *Salomon*: *Fons turbatus, & vena corrupta est justus cadens, in causa sua, coram adversario*. Officium *Judicis* relationem habere possit, partim ad *Litigantes*: partim ad *Advocatos*; partim ad *Scribas* & *Ministros Justitiæ* subitus: partim ad *Principem* vel *Statum* supra.

Primo quantum ad *Causas* & *Litigantes*: *Sunt* (inquit *Scriptura*) *qui iudiciū vertunt in absinthiū*: Sunt etiam certe, qui illud vertunt in *acerum*. Injustitia enim illud reddit *amarum*: *mora acidum*. *Judex* strenuus hoc præcipue agit, ut vim & dolum compestat; quorum vis magis perniciofa est, quāto apertior, dolus quanto tectior & occultior. Adde etiam *Lites* contentiosas; quæ evomi debēt, ut *crapula Curiarum*. *Judicem* decet viam parare ad justam sententiam, qualem *Deus* parat; *valles exaltando*; *colles deprimendo*. Eodem modo, quando ex alterutra parte videt *Judex* manum elatam, veluti in prosecutione importuna, captionibus malitiosis, combinationibus patrocinio potentum, *Advocatorum* disparitate, & similibus; tum elucescit

virtus *Judicis* in æquandis iis quæ sunt in æqualia; ut *Judicium* suum veluti in arena plana fundare possit. *Qui fortiter emungit, elicit sanguinem*: Cumque torcular vini premitur fortius, vinum prodit acerbum, acinum sapiens. Itaque caveant sibi *Judices* ab interpretationibus *Legum* duris, & illationibus alte petitis. Neque enim peior est tortura, quam tortura *Legum*. Præcipue in *Legibus pœnalibus* curæ iis esse debet, ne, quæ in terrorem latæ sunt, vertantur in rigorem: neve in *Populum* superinducant imbrein illum, de quo *Scriptura*: *Pluet super eos laqueos*. Etenim *Leges pœnales*, si severe executioni demandentur, sunt similes *imbri laqueorum*, cadenti super *Populum*. Itaque hujusmodi *Leges*, si vel dormiverint diū, vel temporibus prudentibus minus quadrent, à *Judicibus* prudentibus, in executione earum, reprimantur:

Judicis officium est, ut res, ita tempora rerum, &c.

In *Causis* capitalibus, decet *Judices* (quantum *Lex* permittit) in *Judicio* meminisse misericordiam; & cum severitate *Exemplum*, cum pietate *Personam* intueri.

Quantum ad *Advocatos* qui *Causas* agunt; *Patientia*, & *Gravitas*, ut *Causis* audiendis, *Iustitiæ* est pars essentialis, & *Judex* nimium interloquens minime est *Cymbalum bene-sonans*. Non laudi est *Judici*, si primus aliquid in *Causa* inveniat, & arripiat, quod ab *Advocatis*, suo tempore, melius audire potuisset: aut acumen ostentet in probationibus vel *Advocatorum* Perorationibus nimis cito interrumpendis; aut anticipet informationes *Quæstionibus*, licet ad rem pertinentibus. *Judicis* partes in audiendo sunt quatuor: *Probationum* seriem ordinare; *Advocatorum*, & testium, prolixitatem, repetitionem, aut sermones extra rem moderari; *Eorum*, quæ allegata sunt, medullam, & quæ majoris momenti sunt, recapitulare, seligere, & inter se componere; Et demum *Sententiam* ferre. Quicquid ultra hæc est, nimium est; & oritur aut à *gloriola* & loquendi aviditate; aut ab audiendi impatientia; aut à memoria debilitate; aut à defectu attentionis sedata, & æquabilis. Sæpe numero mirum est visum, quantum *Advocatorum* audacia apud *Judices* valeat; ubi contra, *Judices*, ad imitationem *Dei*, (in cuius *Tribunali* sedent,) *superbos comprimere*, & *humiles erigere*, debent. Sed etiam magis mirum est, *Judices* *Advocatis* quibusdam præ cæteris immoderate & aperte favere: Quod necesse est ut merces *Advocatorum* augeat & multiplicet, atque simul suspicionem corruptionis & obliqui ad *Judices* aditus inducat. Debetur *Advocato* à *Judice* laus aliqua, & commendatio, cum *Causæ* bene aguntur, & tractantur; præsertim, si *Causa* sua cadat: Hoc enim apud *Clientem* existimationem *Advocati* sui tuetur, & simul opinionem ejus de *Causa* sua prostermit. Debetur etiam *Reipublicæ*, reprehensio *Advocatorum* moderata, ubi callida nimis præstant consilia, aut supina apparet negligentia, aut levis informatio, aut indecora importunitas, aut impudens defensio. *Advocatus* autem illud tribuat *Judici*, ne illi obstrepat, aut se rursus in *Causam* agendam callide insinuet, postquam *Judex* de re pronunciataverit. E contrario autem, *Judex* se *Causæ* mediæ, & nullatenus peroratæ, non ingerat; nec *Clienti* occasionem

fionem præbeat, ut *Advocatos suos*, vel probationes, ad plenum non auditas, conqueratur.

Quantum ad *Scribas & Ministros, Sedes Iustitia*, veluti locus sacratus est; ubi non tantum sedes ipsa, sed & subsellia, & præcinctus sedis, scandalo & corruptelis vacare debent. Etenim ut ait *Scriptura* non colliguntur vine ex spinis: neque *Iustitia* suaves suos fructus edere potest inter vepres & dumeta *Scribarum & Ministrorum* rapacium, & lucris inhiantium. *Curiarum affectu* pravi, sunt quatuor. Primò *Seminatores litium*: qui Curias tumescere faciunt, Populum tabescere. Secundò, qui *Curias contentione* circa *Iurisdictionem* implicant; neque vere sunt (ut habentur) *Amici Curia*: sed *Parasiti Curia*: Curias inflando ultra terminos; propter micæ & compedia propria. Tertio, ii, qui possunt ceneri tanquam. *Curiarum manus sinistra*: Homines, qui *Curiarum processus* legitimos, diverticulis, & versutiis, distorquent; *Iustitiamque* in lineas obliquas, & labyrinthos, trahunt. Quarto, *Explicatores & Exaltatores Fœderum*, qui tritam Similitudinem confirmant *Curiarum ad rubum*: quo dum ovis, tempestatem fugiens, se recipit, velleris partes amittit. Contra *Scriba antiquus*, in antea actis *Curiarum* peritus, in actis ipsis concipiendis cautus, & in negotiis *Curia* solers, digitus est *Curia* egregius; Et sæpe *Judicis* ipsi viam monstrat.

Quantum vero ad *Principem*, aut *Statum*; *Judices*, ante omnia, in memoria fixum tenere debent vericulum ultimum *Duodecim Tabularum Romanarum*: *Salus Populi suprema Lex*: & pro certo ponere, *Leges*, nisi sint in ordine ad eum finem, res esse captiosas, & oracula male inspirata. Itaque bene succedit, cum *Rex* aut *Status* sapius cum *Judicibus* deliberat; & rursus, cum *Judices* *Principem* & *Status* sapius consulant. Ille, cum inter deliberationes Politicas interveniat *Quæstio Iuris*: Hi, cum in Subiecto legali interveniant considerationes *Status*. Contingit enim haud raro, ut res in *Judicium* adducta, versetur circa *Mens & Tuum*, & nihilominus consequentia ejus ad *rationes Status* penetrat. Intelligo autè, ad *rationes Status* pertinere, non solum, si quid ad *Jura Regalia* impetenda spectet, verum etiam si quid innovationem aliquam minus tutam, aut exemplum periculofum, introducat; aut si manifesto portionem aliquam *Populi* majorem gravet. Neque quisquam infirmi *Judicii* existimet; justas *Leges* adversus *Politica* vera, aliquid antipathia habere. Sunt enim hæc duo veluti spiritus & nervi, quorum alteri in alteris moventur. Recordentur etiam *Judices, Salomonis Thronum* Leonibus utrinque suffultum fuisse: Sint sane *Leones*, sed *Leones* sub *Throno*: caventes, ne aliquid ex *Juribus Regalibus* impetant aut convellant. Postremo, ne sint *Judices* tam ignari juris, & prærogativa suæ, ut cogitent, non sibi relinqui, tanquam muneris sui partem principalem, sanæ & prudentem *Legum* usum, & applicationem. Etenim in animum revocare poterunt dictum illud *Apostoli* de lege humanis legibus majore; *Nos scimus quia Lex bona est, modo quis ea utatur legitime.*

LV.

DE IRA.

Iram penitus extinguere velle, ostentatio quædam *Stoicorum* est. Meliora nos nacti sumus *Oracula*: *Ira scimini, & nolite peccare: Sol non*

occidat super iracundiam vestram. *Limites ira* apponendi sunt, & quousque, & quamdiu. Dicens primo, quibus modis *inclinatio naturalis*, aut etiam *Habitus Ira*, temperari possit, & leniri. Secundò, qualiter particulares *motus ira* reprimi possint, aut saltem citra nocumentum cohiberi. Tertio, quibus modis *ira* excitari possit, aut *sedari* in aliis.

Quantum ad primum; Non alia se ostendit via, quam ut serio in animo revolvās mala & calamitates *Ira*: & quam vehementer vitam humanam perturbat, & infestat. Huc autem tempestivum fuerit maxime, si pone nos respiciamus, quam primum *impetus ira* resederit. Eleganter *Seneca*: *Ira in ruina similem esse, qua in aliud cadēdo, se ipsam comminuit & frangit.* Hortatur *Scriptura*: *Ut animas nostras in patientia possideamus.* Certe, quicumque *patientia* excidit, de anima suæ possessione dejicitur. *Homini* non est, *Ape* imitari,

— *Animas que in vulnere ponunt.*

Ira sane, si quis recte attendat, res humilis est, & intra dignitatem hominis. Hoc liquebit, si illos intueamur, in quibus *ira* regnat: qui plerumque ex infirmioribus sunt, *pueri, mulieres, senes, agroti.* Itaque, cum *irasci* contigerit, caveant homines, (si modo dignitatis suæ velint esse memores,) ne *iram* suam cum metu eorum quibus *irascuntur*, sed cum contemptu, jungant; ita ut injuria superiores potius videantur, quam inferiores. Quod non difficile factu foret, si quis *iram* suam paululum regat, & inflectat.

Quantum ad Secundum; *Causæ, & Motiva ira*, præcipue tres sunt. Primò, si quis *proptus* sit ad *sensum injuria*, nemo enim *irascitur*, nisi qui se læsum sentiat. Itaque teneri qui sunt, & delicati, ut subinde *irascantur*, necesse est; & tot se offerent quæ illis molestiam exhibebunt, quæ à *Naturis* robustioribus vix sentientur. Secundò, si quis *curiosus* & *perspicax* sit in *interpretatione injurie* illatæ, quatenus ad *Circumstantias* ejus, ac si *contemptum* spiraret. Opinio enim *contemptus, ira* excitat & acuit, plus quam læsio ipsa. Itaque, si homines ad ista ingeniosi sint, *iram* miris modis incendunt. Ultimo, opinio *contumelia*, sive quod exultatio hominis per consequentiam lædatur & perstringatur, *iram* intendit & multiplicat. Cui rei accedit *Remedium presentaneum*; Ut quis utatur (quod *Consulvus* dicere solebat) *tela honoris crassiore*: Sed in omnibus *Ira* frænationibus, optimum est, tempus lucrari, & sibi ipsi persuadere, horam vindictæ nondum adesse, sed instare, quasi ad manum, opportunitatem aliquam majorem; atque hoc pacto, motum animi interim compefcere, & se in tempus aliud servare. *Ira* autem, ut citra noxam crumpat, utcumque hominem obsederit, duo sunt, quæ maxime cavenda. Prius est, *Acerbitas verborum*, præcipue *aculeatorum*, & ei, quem ferimus, propriorū; *Communia* enim *maledicta* mordent minus. Atque rursus, *Secretorum revelatio*: Hoc enim societati quævis ineptum reddit. Posterius est, ne quis, dum *ira* fervet, *negotium*, quod in manibus est, *abrumpat*: sed, utcumque *ira* frænum laxet, nihil tamen agat, quod revocari non possit.

Quantum ad excitandam aut sedandam *iram* in aliis: fit hoc maxime per temporum electionem prudentem. Cum subtristes homines sunt, aut aliquantulum morosi, tempus est *iram* incendendi

Deinde